

LAUDATIO FUNEBRIS
EXCELLENTISSIMO

AC

ILLUSTRISSIMO

DOMINO COMITI

JOSEPHO

ILLÉSHÁZI

DE ILLÉSHÁZA

PERPETUO IN TRENCHIN

E M E R I T O

JUDICI CURIAE REGIAE

S. STEPHANI REGIS HUNG. APOST.

MAGNAE CRUCIS EQUITI

INCLYTORUM COMITATUUM TRENCHINIENSIS
ET LIPTOVIENSIS

PERPETUO SUPREMO COMITI

SACRATISSIMAE CAESAREAE ET REGIAE APOSTOLICAE MAJESTATIS

C A M E R A R I O

E J U S D E M A C T U A L I I N T I M O

C O N S I L I A R I O

NEC NON EXCELSAE TABULAE SEPTEM-VIRALIS

ASSESSORI ET CO-JUDICI

D I C T A

A P. MICHAELE HOFFMANN E SOC. JESU,

Dum triduanis Exequiis Justa ultima persolverentur in Parochiali

Ecclesia Liberæ Regiæque Civitatis Trenchinii diebus xx. xxi. xxii.

Februarii M. DCC. LXVI.

T Y R N A V I Æ,

TYPIS COLLEGII ACADEMICI SOCIETATIS JESU,

ANNO UT SUPRA.

LAUDATIO FUNEBRIS
EXCELSISSIMO

Ant. Schledde, Del. et Sculp. 1860.

THE
LIBRARY
OF THE
HUNGARIAN
NATIONAL
MUSEUM
BUDAPEST

ujus exanimes & pallentes artus,
 collucentia inter funalia positos,
 atque clarissimorum Majorum
 sepulcris inferendos videtis, AA. pios EX-
 CELLENTISSIMI ac ILLUSTRISSIMI
 DOMINI COMITIS JOSEPHI IL-
 LÉSHÁZI DE ILLÉSHÁZA manes
 quo luctu prosequamur? quo his gemitu,
 quo singultu parentemus? Gravis jactura
 est amittere virum virtutibus conspicuum,

religione eximium, benignum, justum, constantem, de re publica bene meritum, antiqui stemmatis decus: acerbum sentire ereptum, qui, ut adhuc ævo vitam duceret, merebatur: ereptum eum, qui Patriæ auxilium, profapiæ splendorem, summis infirmisque solatium adferebat: talem, qualem non nisi perraro ventura ætas suffecerit, dotibus selectis instructum, & illustribus facinoribus exornatum.

Non privatus solum talis viri occasu, sed publicus dolor emergit: funus illius non tantum familiares, cognati, & amici, non clientes modo lamentantur; verum tota etiam respublica plangit: quoniam in ejus vita nedum privatorum fortunæ, sed & boni communis publicique rationes repositæ constitutæque fuere: desiderium illius gravissime ferunt omnes, quibus virtutum ipsius & meritorum conscientia inest: neque, utut absens adesse, mortuusque vivere in præclaris factis possit censerī; istorum tamen decorum absentis mortuique ulla satis memoria consolatur.

Talem

Talem in EXCELLENTISSIMO DOMINO COMITE JOSEPHO amissum
ecquis non sentit? sentit Hungaria univer-
sa: sentit hæc cumprimis Inclyta Trenchi-
nensis Provincia: sentitis & vos juxta me-
cum, AA. qui vegetum nostis prius, at-
que nunc exanguem contuemini. Videor
mihi in omnium vestrum vultibus justum le-
gere mœrorem, atque una istius causas per-
spicere. Respectatis scilicet ad genus no-
bilissimum æque ac antiquissimum, e quo
Is sanguinem traxit: ad honores oculos re-
fertis, quibus erat cumulate illustratus: ad
navitatem mentes vestras advertitis, qua
munia omnium maxime conspicua pro Pa-
tria gessit: verbo ut efferam, quod vos in-
time tangit, unum in Eo de primorum sub-
selliorum Viris sapientissimis, de summis
Hungariæ Proceribus, de Patribus Patriæ
extinctum doletis.

Equidem Is erat, atque utinam etiam-
num esset! conditus loculo isto, quem lu-
gubris circumstat apparatus, COMES JO-
SEPHUS ILLÉSHÁZIUS, AA.
quem Patria summis muneribus & honori-

B

bus

bus auxit: quique sibi Patriam studio, labore, industria, officiis, quoad vixit, fidelissimis devinciendam putavit. Sinite, ut hac Eum vobis imagine referam, mentibusque vestris ad perennem, quam promeruit, memoriam proponam; postquam Eum moriendi necessitas oculis nostris subduxit: de EXCELLENTISSIMO hoc atque ILLUSTRISSIMO DOMINO COMITE JOSEPHO DE ILLÉSHÁZA, in quem Hungaria, Patria dilectissima, virorum toga illustrium honores maximos impertiendo munifica: qui vicissim adversus illam, labores pro ea publicos gravissimosque exantlando gratus extitit, dicentem, priusquam inferias detis, pro humanitate vestra sustinete.

Cum plerumque, quod CÆSARUM nonnullus ajebat, generis virtus sit nobilitas, atque adeo referat permultum, quo quis Genere, quibus Majoribus, quibus Parentibus fuerit prognatus non solum ad virtutem, verum etiam ad dignitatem obtinendam; Reges Principesque atque Respublicæ egregio præprimis ortos genere sibi honoribus

bus ac muniis publicis esse decorandos arbitrantur. Ita quippe in posteris Majorum viget claritudo, quam hi sibi labore multo & sanguine pepererunt; & ad Majorum suorum facta meritaque respicientes posteriores ad paria audenda patrandaque incitantur: ita virtus ingenerata perpetuo ab his sincera atque inviolata conservatur; quando isti, antecessorum gloriam quasi lumen quoddam sibi præcipue lucere persuasi, maxima eandem contentione ambiunt, maximo ardore confectantur.

Facit id usque etiam, veluti sobolis amans generosæ mater, Hungaria Patria nostra, AA. eorumque progeniem exornat, quos suis inseruit monumentis, claros, fortes, sago togave illustres viros: eos maximis quibusvis admovet gerendis muniis, quorum Avi patresque consilio, sapientia, industria, fortitudine, sanguine suomet tuendæ augendæque rei communi institerunt: rata procul dubio, non degeneres fore illos, quos tanti genuissent. His tuto se suaque concredere arbitratur: in horum magnanimitate, scientia, prudentia, fide, assidui-

tate fecura conquiescit : hos quasi fulcra
sua respicit , quibus , ne temporum ulla
vicissitudine labascant , tota innitatur.

Notius perspectiusque vobis est , AA.
quod genus , quosque natales nactus sit
COMES JOSEPHUS , quam ut ego de
hoc differendum putem : qui Majorum suo-
rum , consilio & manu , pace belloque ,
scientia & armis clarentium ceras a seculis
numerabat : e cujus prosapia Proregis di-
gnitate STEPHANUS ILLÉSHÁZIUS ef-
fulsit , quando MATHIAS Ungari-
cum solium tenuit eo nomine secundus : cu-
jus AVUS FRANCISCUS , longiore vita di-
gnus , Magno LEOPOLDO CÆ-
SARE ac REGE imperante capeffens ar-
ma multo pro eo proque salute Patriæ san-
guine , ipsaque adeo anima litavit , quando
ad Parcanum cum Turcis manus fortiter
conferuit : cujus genitor NICOLAUS sum-
mus pro Regno Hungariæ Aulæ Cancellar-
ius sapientiam suam summam & consum-
matam juris peritiam duobus potentissimis
IMPERATORIBUS & REGIBUS JOSE-
PHO & CAROLO probavit.

Ejus-

Ejusmodi cum essent Illi, a quibus nobilitatis, & unde nobilitatis meritum, virtutum videlicet vigorem COMES JOSEPHUS accepit; qualisnam enitescere debuit Ipse functionum publicarum, earumque variarum splendore? Cum in auspiciatissimam lucem esset editus ad XVIII. Calendas Septembres anni supra millesimum septingentesimum primi Dubniczæ in Gentis suæ Oppido, ædificio nitido & vicinis calentibus aquis nobilitato; in quantas non spes Patriæ adolevit? Namque in principiis statim, quibus omnia inesse solent, atque unde orta omnia funduntur, optima est disciplina institutus: Præclara complexus virtutum femina, & doctrinis salutaribus tanquam lymphis saluberrimis irrigatus: eas nactus progressiones, ut usu virtus nutrita in ipso adhuc tenero grandesceret, interque exordia boni gloriam occuparet. Quæ honestissima educatio non potuit non suavissima esse, atque optatissima Patriæ; quando ex pueris virtuti studentibus viri existunt, rursumque ex his optimates, qui iis fere moribus consiliisque gerunt munia, quibus a primordiis assueverunt.

Et quoniam artes bonæ atque scientiæ virtutis omnisque honestatis sunt magistræ, & omnium fontes bonorum, quæ ut plebejis argenti, ita Nobilibus auri, & Principibus gemmarum sunt loco; sine quibus vita mors est & hominis vivum sepulcrum; sine quibus profligata obsolescit æquitas, languescunt consilia, negotia torpent; sine quibus neque læta & diuturna pace perfrui-mur, neque bellum cum fortuna & gloria administramus; quanta non aviditate, promptitudine, ingenii celeritate mansuetas adolescens COMES JOSEPHUS arripuit litteras in hac urbe regia Trenchinio? quæ non mentis in eo perspicacitas, quæ non assiduitas & constantia eluxit, dum Viennæ Austriæ ardua Philosophiæ placita, & intricatos Jurium nodos evolvebat?

Adeo difficultates, quæ his artibus permagnæ insunt, omnes exhausit pro Patria, a qua Se ad laborum publicorum sub-sellia evocatum iri præfagiebat: quæ ut capesseret pro dignitate, informandum penitus sapientia duxit animum, & jurisprudentia imbuendum, ut familiares sibi haberet
leges,

leges, prorsusque complecteretur: quæ id spectant unum, incolumis ut sit civium conjunctio; & quæ efficiunt justitiam, qua sola Respublica sustentatur: pertractans apud se identidem, jura publica certissima esse humanæ vitæ solatia, infirmorum auxilia, potentum frena, quæ cupiditates improborum compescunt; sine quibus perturbatio vitæ humanæ & confusio; a quibus ex adverso pax, concordia, libertas, disciplina, res bonæ denique omnes conservantur.

Ita excultus instructusque cum esset scientiis artibusque præstantissimis COMES JOSEPHUS; dignus utique fuit, ut honores Eum ipsimet complecterentur. Conjecit in Eum vix anno vicesimo egressum oculos indolis generosæ virtutisque egregiæ æstimator CÆSAR MAGNUS CAROLUS, Eumque Aulæ suæ CAMERARIUM dixit: quod munus nonnisi obvenire solet illis, qui clarissimæ nobilissimæque stirpis longam seriem numerant; qui morum exquisita elegantia omnique honestate nitent; qui uberrimas Patriæ de sua sapientia & virtute spes præbent, & ad

summa quæque munia parantur: utpote in quos, cum circa Principem versentur assidue, quid pronius, quam ut illius in dies favor crescat, & ut folio adstantes, quidquid in Republica est splendidius, potiore merito adipiscantur?

Hoc veluti honoris auctoramento Cæsarea in Aula ornatum quam fulgidis munerum publicorum titulis augere Patria contendit? quod dignitatis in Hungaria nostra eximium nomen est, SUPREMI COMITIS Provinciarum Trenchiniensis & Liptoviensis qua Provincialium gratulatione suscepit? qua spe illorum & fiducia, quibus jus esset ex præscripto legum sanctissimarum dicturus? quo cumprimis Genitoris gaudio? quippe qui hac potestate publica, Prosapiæque suæ in perpetuum addicta auctum Filium magna pompa est comitatus in Civitatem istam, quam supereminens Arx, validissima olim, suos dudum Dominos recognoscit ILLÉSHÁZIOS, seque Istis obnoxiam ære & marmore incisis, magnaue horum nomina ostentantibus confitetur. Quo etiam solatio Soceri Comitis Illustris

SIGISMUNDI CSÁKY, qui suum priore
a thalamo generum parili insigniendum Præ-
fectura in Liptoviam deduxit?

Sed illa erant in JOSEPHO IL-
LÉSHÁZIO virtutum scientiarumque
decora; ut non duabus duntaxat Provin-
ciis, sed universo Regno collustrando suffe-
ctura viderentur. Eodem, quem diximus,
gubernacula Imperii Regnique feliciter ge-
rente CAROLO REGALIUM DA-
PIFERORUM creatus MAGISTER, BA-
RONIS REGNI indipiscitur dignitatem.
Scitis, AA. quam grandis hic in cætu Pro-
cerum fulgor, quo splendescere perpauca
est concessum: iis nempe, ad quos sum-
mum rerum gravissimarum arbitrium perti-
net, qui proximi regio affident folio, quo-
rumque oracula Regnum omne veneratur.
Ita exornatus dum publica gerit, a laudato
CÆSARE illis adlegitur, qui ad sanctius
arcaniusque Consilium acciuntur, eapropter
EXCELLENTISSIMORUM nuncupatione
conspicui. Accumulatus in annos prope-
modum singulos augefcit honos in jam ita
EXCELLENTISSIMO COMITE nostro,
D se-

seque Illi virente adhuc ætate lata veluti & eminente propagine impertit.

Quid vero MAGNA THERE-
SIA, MAGNI PARENTIS FILIA?
quid hæc paternorum Regnorum decorum-
que Augustorum felicissima hæres, & no-
stra Domina vel potius Mater, cujus cle-
mentia lætamur: quacum ut AUGUSTIS-
SIMUS FILIUS JOSEPHUS Re-
gnet diu, peroptamus? quam variorum
honorum prærogativa ipsummet, cui su-
preum jam tumuli honorem præstamus,
perrexit exornare quasi adhucdum fera in
tempora victurum? Effecit ILLA, JO-
SEPHUS COMES, eousque evectus,
inter summos ut demum esset. Ac pri-
mum quidem unam ex præcipuis Sedem
inter eos assignavit, qui EXCELSO in
CONSILIO Posoniensi Regium tenentes
locum de negotiis gravissimis arbitrantur:
quo in spectatissimo magistratu quoties ma-
xima cum amplitudine præfedit? quoties
difficillima, uti sese offerebant, diremit?

Quid

Quid deinde dicam de SEPTENVIRUM judiciario foro, omnium, quæ Regnum universum complectitur, summo, a quo causam caducam alio trajicere nefas; in quo locum capere jussus JOSEPHUS in juris dicundi, & causarum prorsus exolvendarum societatem venit? quid quod præterea munus suscipiens REGALIUM MAGISTRI & TAVERNICORUM præcipuam in Civitates Regias auctoritatem sit nactus? quod Ipsius CURIÆ JUDEX plaudente Curia sit salutatus? Atque quod piis ipsius Manibus ad famam conduplicatam vertat, ornamenta hæc obvenere ad stipulante ipso etiam FRANCISCO AUGUSTO, sicut tori, ita in Regimine Ungarico THERESIÆ AUGUSTÆ Conforte, cui pariter erepto nullis fatis suspiriis litabimus.

Hic forsitan aliquis amplissimis metam honoribus, quos adipiscebatur ILLES-HÁZIUS, positam arbitretur: at ut sunt in bene merentes Principum inexhausti favores, auxit propensionem & ornandi studium Clementissima IMPERATRIX & RE-

GINA, atque quo omnia in eum collata
hactenus decora comprobavit, CRUCEM
insignis ORDINIS DIVI & APOSTO-
LICI REGIS STEPHANI magnam
benigne adjecit: decus illustre, quod me-
moriæ, quam Principi huic Sanctissimo
cum diademate sacro debemus, perenniter
alendæ; quod ornandæ Patriæ; quod præ-
miandis Patriæ Patribus pia & magnanima
Domina suscitavit: quo transverberatam
missili Aquilam, Majorum, generoso san-
guine profuso, aut sapientiæ acie, Regis
alitis oculos vincente, clarorum pervetus
insigne COMES JOSEPHUS incinxit;
quo nomen Suum veluti novo claritudinis
genere nobilitavit; quo ætatem suam omnem
præclare actam coronavit.

Sic nempe, AA. sic Patria, sic Pa-
triæ Moderator CAROLUS, & Mo-
deratrix CAROLI NATA COMI-
TEM JOSEPHUM ILLÉSHÁ-
ZIUM Summis Reipublicæ decoribus lo-
cupletavit: adeo Suam in Eum, maximos
virorum Toga illustrium honores impertien-
do, exeruit munificentiam: tantum in Eum

con-

concivit ornamentorum cumulum; ut unus
atque idem cubiculi Cæsarei clavem teneret:
Regiis præesset dapibus; Provinciis duabus
moderaretur; Consiliis intimis sese impen-
deret; Civitatum jura definiret; eos inter,
qui pro Rege sedent, in Curia item Septem-
vir, dein ejusdem Judex suam sapientiam
promeret; omnium demum istorum mune-
rum quasi complementum & fastigium pri-
mariorum Equitum Stephaneorum signum
gestaret.

Verum dum hæc adfero, atque, quo-
ad par est, extollo; videar nonnemini li-
beralitati potius Principum Serenissimorum
Patriæque nostræ, a quibus ita dignitate
auctus fuerit COMES JOSEPHUS,
quam Ipsimet, cui hodie id officii me de-
bere in honore duco, laudationem ador-
nasse. Non ita est, AA. Quoniam, quod
ajunt, nihil a diis absque labore venit; hæc
ipsa Principum & Patriæ in ILLESHÁ-
ZIUM nostrum collecta ornamenta ma-
ximam ipsi opportunitatem meritorum fe-
rendorum, laudis metendæ, encomiique
colligendi præbuerunt. Non vacua profe-

Et Ille conatu contentioneque nomina ista
splendida gerebat. Sicut Ipsi multiplex
publicusque honos liberaliter accessit ; ita
vicissim Ipse gratum se & obstrictum multo
cum sapientia, fide, constantia exantlato
labore comprobavit ; multa, quod accepit,
virtute emeruit ; multis præclarisque factis
compenfavit : arbitratus, cum cuivis, a
quo fuerit beneficio affectus, memoris ani-
mi demonstrationem debeat, hanc sibi præ-
primis propensos ac liberales Principes, mu-
nificamque Patriam deposcere.

Dum functionibus tot tanto splendore
præficeretur ; quantus in pectore generoso
enicit tuendæ provehendæque rei com-
munis ardor ! Adduxit nempe ad animum ;
ut omnibus bonis expedit salvam esse atque
florentem Patriam, quæ portus est & asy-
lum civibus universis ; ita suavius esse nihil,
quam rem pro ipsa bene gerere : ingratum
existimans eum, qui cum ab Illa muniis lu-
culentis sit cohonestatus, non magis illam,
quam seipsum diligit : quippe quæ commu-
nis sit omnium nostrum Mater : cui nos
primum natura conciliaverit : quæ omnes
omnium

omnium charitates complectatur ; ut non possit cognatio ulla esse propior , quam Patriæ ipsius , qua nihil charius , dulcius nihil esse oporteat : cui totos nos dare , in qua omnia nostra ponere , cui consecrare omnia , pro qua mori debeamus : boni viri esse , munus Reipublicæ , quodcunque fuerit commissum , libenter admittere , atque pro virili curare , inque eo navum se præbere : Patriæ ad officium vocanti , ut filios decet , parendum ; cujus gratia qui semetipsos consumunt , non tam mortem , quam immortalitatem esse consecuti videantur.

His talibusque imbutus sapientissimis sensus , quæ in publica re administranda caput est , fidem , cujus tesseram auratam clavem CAMERARIUS Aulæ Cæsareæ Regiæque suscepit , quot exhibuit per omnem vitam documentis ? Mentem COMITIS JOSEPHI candidam , omnisque labis quam dolus vel fraus aspergeret , expertem magni fecere AUGUSTI ipsi ; colaudavere Proceres cuncti ; amavere atque suspexere Ordines universi , nihil habentes charius , quam ejus in consortio versari ,

sincerique ipsius animi sanissima iudicia excipere: qui neque privatus familiari sermone quemquam oblæserit; neque publicus ullum detrimentum ferre rem communem sit passus: vir æquus rectusque prorsus, nec quicquam habens simulati, sui semper similis, neque ulla in re variabilis aut mutabilis: in quo placebat omnibus cordis & oris, mentis & linguæ, rationis & orationis concentus & harmonia longe suavissima: fides nimirum & veritas, lex artium omnium; Mater virtutum; Prudentiæ sapientiæque Principium; eo gratior, quo divinior Deoque convenientior; fundamentum justitiæ; omnium contractuum, commerciorum, foederum, pactorum, omnis denique amicitiae societatisque vinculum: qua nisi stet Respublica, opibus ea stare nullo modo possit.

Virtutibus hisce duabus cum adeo poleret COMES JOSEPHUS; ut veritatem quidem in omnibus sibi propositam haberet, eamque solam intueretur, & ad hanc veluti ad Lydium lapidem omne suum iudicium accommodaret; fas autem fidem-
que

que fervare, & se talem esse cognosci rem
magnam & perpulchram reputaret; tuto
ipsi gravissima quæque munia Patria credi-
dit; aptissimum ipsum arcanis & intimis
plane consiliis excipiendis referendisque
AUGUSTA nostra existimavit. Quid enim
præstantius viro fideli & veraci? namque,
quod Isocratis verbum, bonus consiliarius,
cui fides scilicet & veritas inest, utilissima
& regi convenientissima omnium posses-
sio; instrumentum, quo majus aut melius
imperio bono obtingere potest nullum, va-
lidis exercitibus & immensis thesauris præ-
habendum: quandoquidem, ut vere Sene-
ca, ferrum tuetur Principem, melius fides.
Qualem virum perdidisse idem prorsus rei-
publicæ, ac vulnus gravissimum accepisse:
quales sibi Rex ille Persarum HYSTASPES
tot optaverat, malum punicum stringens
manu, quot in isto grana censuisset: nul-
lam esse Principum custodiam firmiorem ra-
tus, quam veram & stabilem civium atque
optimatum benevolentiam, nihilque se us-
quam fidelitate suorum & amore fortius tu-
tiusque possidere.

Dein, quæ munerum rite gerendorum
quædam ut ita dicam, anima est fideique
comes, seu potius incorrupta foror, justi-
tia, quam se plane aspectabilem dedit
omnibus in quibusvis magistratibus & præ-
fecturis? seu cum Provincias duas SUPRE-
MUS regeret COMES; seu cum Civitatum
juribus TAVERNICORUM præesset MA-
GISTER; seu cum SEPTEMVIRUM ma-
ximo senatui adlectus, deinde etiam CON-
SILIO REGIS LOCUMTENENTIUM in-
teresse jussus, CURIÆ denique REGIÆ
JUDEX dictus sententiam proferret: id te-
nens, quod est verissimum, cum tanta
tamque varia in publicum ex æquitatis præ-
scripto ageret: justitiæ splendorem virtutis
inesse maximum, ex qua una virtute viri
boni nominantur: justitiam fundamentum
esse perpetuæ commendationis & famæ,
sine qua nihil laudabile; sine qua fieri haud
possit, ut quisquam aut temperans sit, aut
fortis, aut prudens: cæterarum virtutum
utilitates ad unum tantum: istius vero ad
multitudinem pertinere: hanc esse fulcrum
Civitatum & Provinciarum: in hac repo-
sita esse societatis humanæ vincula: huic
leges

leges inter, judicia, Reipublicæ instituta
vim maximam insidere.

Quæ tamen virtus in COMITE JO-
SEPHO non austero habitu & obtutu :
sed lenitate, facilitate, humanitate, atque
affabilitate condita apparebat : procul ha-
bita omni arrogantia, quando cum æqua-
libus; propulsata longe duritie mentis &
contemptione, quando cum inferioribus
agebat: quod putaret, in bonis fortunæ
& honorum summam esse laudem non ex-
tulisse sese, neque opibus insolentem fui-
se: potentiam & dignitatem non faculta-
tem superbiæ, sed moderationi ansam præ-
bere debere: atque ut magnæ virtutis est
cum felicitate luctari, ita magnæ felicitatis
esse a felicitate non vinci.

Tantum illi ad promerendam omnium
voluntatem ingenii artis & fortunæ super-
fuit, ut semper omni odio, nedum vitu-
peratione caruerit; cum perputaret, ma-
gnas dignitates magnum decere animum,
cui proprium sit placidum esse omnibus
atque benignum: nec quicquam securio-

rem efficere vitam, & voluptatem plenior-
rem, quam diligi vicissim, & charum exi-
stere universis. Inde amor in ipsum om-
nium, quos affaretur, cordibus increvit:
factum inde, ut quotquot Posonii dege-
bant nobilitate conspicui, assidue inviserent
ægotantem, de tanti tamque amabilis viri
salute solliciti; & civitas universa comem-
ejus vultum sibi jam diu subductum dole-
ret, verereturque, ne is oculis penitus suis
fato furriperetur.

Istis cum claresceret virtutibus gestis-
que COMES ILLESHÁZIUS; an
non decus quoque illud, quod in vita su-
premum sibi accidit, merito est consecu-
tus? EQUITIS videlicet D. STE-
PHANI insigne nomen, quo illi deco-
rantur duntaxat, qui multa eaque non vul-
garia facinora pro re publica patnaverunt,
atque ita DIVI APOSTOLICQUE RE-
GIS admirabilia facta in augenda & am-
plificanda Patria consecrati sunt. De quo
Regni nostri tutelari PRINCIPE dum com-
memini; subeunt simul cogitationi meæ
ardentissima ipsius & ingentia studia in pro-
vehen-

vehendo divino cultu ; in erroribus , qui sanctissimis Religionis sinceræ dogmatibus adversantur , penitus extirpandis , in ædibus adorando Numini condendis ; in MAGNA , ut vocitabat ipse , HUNGARIÆ DOMINA DEIQUE MATRE Virginea celebranda ; exerenda ubivis pietate , miserisque confovendis : quæ omnia sibi prorsus imitanda TORQUATUS STEPHANI JOSEPHUS proponebat.

Nam quanto is sumptu templa seu suscitavit penitus , seu locupletavit ? Ipsius in sacra mirificæ largitatis monumentum esto cultui divino dicata ædes , Dubniczensis oppidi , quod tanquam natale solum , dum valeret , pro delicio habuit , memorabile decus. Effecerat itidem non minus , uti jam & in Teplensi , Szucsensi , Nemsoviensi , Kilitiensi , atque aliis multis ditionis suæ latifundiis digniore sub tecto apparatus ornatore farris specie obvolutum augustissimum Numen immoletur. Accuraverat omnino , ut subdita plebs opportunitatem haberet alendæ confovendæque avitæ pietatis , a qua subdola deficientes per-

fidia maximo conatu revocavit: certus, colonorum imminutionem sustinere potius, quam, ut illi adscititiis commentis pessumant, videre. Et rediere permulti ad veritatis sinum, quem turpiter deseruerunt, piis Domini sui Religiosissimi, atque, ubi opus erat, acrioribus hortamentis incitati: utque ipsius benignitati debent, leve quod onus subeunt; ita sancto ardori, quod ad perennem animorum suorum felicitatem resipuerunt.

Jam quæ ipsius in MAGNAM PATRIÆ PATRONAM APOSTOLICI REGIS ad exemplum pietas extitit? quando diem, MAGNÆ huic DOMINÆ in sedes superas evectæ sacrum, sibi primum, uti sibi eundem STEPHANUS supremum, habuit; par esse existimavit, ut illius cultui semet penitus dicaret. Amorem, quem teneris ab annis in Deiparam fovebat, quam luculentis sæpe indicibus patefecit? Permagni semper ipsi erat eorum cætus, qui se in illius Virginis Sanctissimæ clientelam dabant: hunc frequenti munificentia ornabat: huic ut præesset Rector, roga-

rogatus, munus pium libenter suscepit & administravit; tenerisque tyrunculis, qui in famulatum intemeratæ Matris concedere auebant, obsequi, quod haberent præstandum, insignia manu suamet singulari lætitiæ significatione est elargitus. Scilicet in ea stabat sententia: Mariano in Regno **MARIÆ** cultum & venerationem, ut ubi maxime, splendescere oportere.

Videte denique, A A. ut **STEPHANI** **TORQUE** insignitus **EQUES** profusissimam, qua **STEPHANUS** calamitosos adjuverat, largitatem egregie sit consecutus. Non miserorum ille inopiam despexit: non aures ab horum gemitibus, non a vultibus ipsorum fame & macie enectis oculos avertit; sed stipem largiter est emensus adeo, ut nemo non donatus, non recreatus discederet. Ut nunquam non patesceret ad experiendam misericordiam aditus; voluit benignissimus **COMES JOSEPHUS** domesticorum suorum nonnulli id quasi proprium & quotidianum munus adhærescere, ut is quibusvis, quandocunque accederent demum,

qui penuriæ suæ subsidium flagitarent, de credito sibi peculio liberaliter erogaret.

Nempe credidit sapientissime, misericordiam in egenos artem esse quæstuosissimam; stipem pauperum pro thesauro divitum debere censerī, quem qui in cœlo cumulat sibi, eidem hunc augeri etiamnum in vita: peculium, in miserorum manus repositum, nec tinea, nec ærugine corrumpi, non attrectari a furibus, non a latronibus auferri, sed coëmendæ sempiternæ felicitati asservari: quod quis in calamitosos effundit, non tam donum esse, quam mutuum, vel potius fœnus, multiplicato fructu ad largitorem rediturum: non nos largiri nostra, dum necessaria indigentibus damus, sed reddere: hominem misericordem ærumnoso homini deum fieri; quando ita DEI misericordiam imitatur; neque quemquam aliquid æque divinum, ac sit beneficentia, posse consequi: proinde eam esse virtutem misericordiam, cui omnes virtutes reliquæ cedere honorifice haud recusent. Quas, quibusque similes gnomas cum perpenderet beneficus Co-

MES; magna se facultate amplitudineque
pollere ferme propterea gaudebat, quod
tribuere valeret.

Intuemini, AA. virtutes & merita,
quæ dignitatum, quas I L L É S H Á-
Z I U S ab Augustis Principibus atque a
Patria est consecutus, ornamenta comita-
bantur: religionem in DEUM; in sacra
munificentiam, in Matrem divinam pieta-
tem; fidem & æquitatem; comitatem &
benignitatem; in egenos & calamitosos
misericordiam & largitatem. Fuit hic
mentis Ipsius splendidissimus apparatus,
longe illustrior omni sanguinis claritudine,
multo ditior antiqua æris possessione: vera
illa nobilitas, non solis fulta imaginibus
avorum, non plenos duntaxat præclaris
istorum facinoribus fastos recensens, sed
laude suamet stipata: nobilitas, quam pro-
pria nobilitarunt facta, quæque propriam
Ipsi gloriam conciliavit; dum generis ta-
men claritas & divitiæ, etsi beatorum pro-
pria putentur, tanquam extrinseca solum,
atque ab aliis tradita commendantur: no-
bilitas, a qua parentes cæterique maiores
ipsi, a viventium oculis & ore dudum se-

juncti, encomiorum suorum incrementum
acceperunt, quæ in omni etiam posterita-
te vigeat; in qua stabilis perennisque glo-
riatio: quoniam virtus non caducum &
fugax est bonum, sed immortale & æter-
num, quod unum relictis rebus cæteris ex
hac vita in sedes æternas profertur.

Ita honoribus auctus & cumulatus a
Patria; ita vicissim meritis in Patriam cla-
rus, & omni virtutum genere conspicuus
EXCELLENTISSIMUS DOMINUS CO-
MES JOSEPHUS DE ILLÉSHÁ-
ZA ægrotatione diuturna, difficilique lu-
ctamine, sed majore utroque tolerantia
fortitudinisque constantia ad metam morta-
lis vitæ est deductus. Quis lacrymas te-
neret, dum fidissimus conjux lectissimæ
conjugi, clarissima de stirpe COMITUM
a TRAUN & ABENSPERG pro-
gnatæ THERESIÆ vocibus, quibus
posset reciprocante jam graviter anhelitu,
extremum vale impertiret? quis comprime-
ret singultus, dum perstudiosus genitor
charissimis liberis, supremum in eos in-
tuens, bene precaretur? dum omnibus,
ut addecet, sacris procuratus, omnibus
suis

fuis rationibus in divino arbitrio constitutis, pios inter atque arduos affectus momentum illud, quo decoram meritis ederet animam, placidus expectaret?

Et adfuit ad VI. Iduum Februariarum, Patriæ nostræ, profapiæ illustri, omnibus, qui magnorum virorum virtutes æquali lance pensant, lugendum: momentum illætabile, nisi JOSEPHUS parte adhuc sui in filio superesset, exacta paternorum decorum effigie, ILLUSTRISSIMO COMITE JOANNE ILLÉSHÁZIO, quem exæquaturum parentis sui merita, quæque ista comitantur, dignitatum patriarum ornamenta, e quibus jam permulta potitur, universa consecuturum non ex vano auguramur: momentum nonnisi perpeti dolore memorandum, nisi profapiam ex FILIO suam; ex FILIABUS illustres gentes COMITUM de BATTYÁN & de BALASSA posteritate bearet: nisi nepotes generosos, avi haud indignos futuros laudibus, post se relinqueret, quasi, cum excesserit e vita, tum vera sui imagine in multis perenniter victurus:

nisi merita denique suamet seculorum memoria commendasset.

Agite, AA. iusta dum ultima COMITI JOSEPHO memor persolvit propago illustris; vos una missis pro eo ad superos suspiriis parentate: pro eo, inquam, qui placere vivus meruit, mortuusque laudari: quod dives omnium præclarorum virorum est præmium, ut laus nempe & gloria, a tergo sequens mortales, heroum mortuorum vitam exornet. Quin potius jam honores ei sempiternos gratulemini; quando illis, qui Patriam conservaverint, adjuverint, auxerint, religione probitateque floruerint, certus est in coelo ac definitus locus: quando is erat EXCELLENTISSIMUS ac ILLUSTRISSIMUS DOMINUS COMES JOSEPHUS ILLESHÁZI de ILLESHAHA inter publicorum munerum fulgorem multiplicem, publicos inter gravissimosque pro Patria susceptos labores, qui ita viveret, ut semper viveret: qui nimirum pro beatissima immortalitate obtinenda ante senectutem curaret, ut viveret bene; in senectute, ut bene moreretur.

D I X I.

INSCRIPTIONES
CENOTAPHII

PRO

TRIDUANIS EXEQUIIS
EXCELLENTISSIMI AC ILLUSTRISSIMI
DOMINI COMITIS
JOSEPHI
ILLÉSHÁZI
IN PAROCHIALI ECCLESIA TRENCHINII
ERECTI.

*Cenotaphio imminebat Aquila telo transfixa, ex gentilitio
scuto depromta, unguibus tenens Chronographicum
quod sequitur :*

SISTE VIATOR!
ILLVSTRIS AQVILÆ ILLÉSHÁZIANÆ
PARTVS EGREGIVS

IN
IOSEPHO
PIO, IVSTO, ATQVE SAPIENTE
OCCVBVIT:

ITA QVIPPE
SÆVA ATQVE INSATIATA LIBITINA
EVM

TELO CONFIXIT,
ATQVE ERIPVIT SVIS.

*Cenotaphii angulos quatuor stipabant eminentes pyramides
sequentibus Symbolis, Lemmatibus, & inscriptionibus
ornatæ :*

PYRAMISI.

In latere uno

S Y M B O L U M.

*Aquila volans, cujus pectori MARIÆ nomen
insculptum.*

L E M M A.

SUB UMBRA ALARUM TUARUM.

Psal. XVI.

I N S C R I P T I O.

BEATISSIMÆ MARIÆ VIRGINIS
ET

MATRIS DEI

CLIENS DEVOTISSIMUS.

In latere altero

S Y M B O L U M.

Aquila cum pullis suis contra solem volans.

L E M M A.

SICUT AQUILA PROVOCANS AD
VOLANDUM PULLOS SUOS.

Deuter. XXXII.

I N S C R I P T I O.

COETUS MARIANI ANNIS XLI.

R E C T O R,

A T Q U E

MULTORUM MARIÆ CLIENTUM

A S S E R T O R.

P Y R A M I S I I.

In latere uno

S Y M B O L U M.

Pharus appensa lucerna.

L E M M A.

GRANDE DECUS, COLUMENQUE RERUM

Horat. L. II. Od. XVII.

I N S C R I P T I O.

J U D E X C U R I Æ R E G I Æ

E T

E X C E L S Æ T A B U L Æ S E P T E M V I R A L I S

A S S E S S O R.

In latere altero

S Y M B O L U M.

Insignia præcipuarum Civitatum Regiarum Hungariæ.

L E M M A.

NEQUE MUNERA, NEC PRECES.

Horat. L. III. Od. X.

I N S C R I P T I O.

T A V E R N I C O R U M R E G A L I U M

P E R

H U N G A R I A M

M A G I S T E R.

P Y.

PYRAMIS III.

In latere uno

S Y M B O L U M.

Aquila solem aspectans.

L E M M A.

A C I E S O C U L I I N G E N S

S E D M A J O R

V I S C O N S I L I I

Horat. L. III. Od. IV.

I N S C R I P T I O.

A U G U S T O R U M

F R A N C I S C I I.

E T

M A R I Æ T H E R E S I Æ

A C T U A L I S I N T I M U S

E T

E X C E L S I C O N S I L I I R E G I I L O C U M T E N E N T I A L I S

C O N S I L I A R I U S.

In latere altero

S Y M B O L U M.

*Insigne Excellentissimi Domini Comitis cum Torque Insignis
Ordinis Divi & Apostolici Regis Stephani.*

L E M M A.

L A B O R U M P R Æ M I A.

Horat. L. II. Satyr. I.

I N S C R I P T I O.

E Q U E S M A G N Æ C R U C I S

I N S I G N I S O R D I N I S

D I V I E T A P O S T O L I C I R E G I S S T E P H A N I.

PYRAMIS IV.

In latere uno

S Y M B O L U M.

*Insignia duorum Inclitorum Comitatum Trenchiniensis
& Liptoviensis.*

L E M M A.

PATER AUDISTI CORAM, NEC PARCIUS ABSENS.

Horat. L. I. Epist. VII.

I N S C R I P T I O.

SUPREMUS ET PERPETUUS
INCLITORUM COMITATUM
TRENCHINIENSIS ET LIPTOVIENSIS
C O M E S.

In latere altero

S Y M B O L U M.

Aquila in cælum tendens.

L E M M A.

QUASI AQUILA ASCENDET, ET AVOLABIT.

Jerem. XLIX.

I N S C R I P T I O.

EVOLAVIT AD SUPEROS
P O S O N I I
AD VI. IDUUM FEBRUARII
M. DCC. LXVI.

